

Övertorneå kommun

Rektorn vid Gränsälvgymnasiet Övertorneå

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av Gränsälvgymnasiet Övertorneå
i Övertorneå kommun

Tillsyn i Gränsälvgymnasiet Övertorneå

Skolinspektionen genomför tillsyn i Övertorneå kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Gränsälvgymnasiet Övertorneå besöktes av Skolinspektionen mellan 9 och 11 april 2013.

Fakta om skolan

Gränsälvgymnasiet är en kommunal gymnasieskola centralt belägen i Övertorneå. Skolan organiseras under Barn- och utbildningsnämnden. Gymnasieskolan samarbetar med Stiftelsen Utbildning Nordkalotten (Utbildning Nord) som bildades år 1991 av regeringarna i Finland, Norge och Sverige. Utbildning Nords uppgift är att anordna och utveckla utbildningar för arbetsmarknadens särskilda behov i de tre länderna. För stiftelsens operativa verksamhet ansvarar en direktör. Direktörskapet vid Utbildning Nord alternerar mellan Finland, Norge och Sverige med 4-8 års intervall. Gymnasieskolan samarbetar med Utbildning Nord, men även med vuxenutbildningen för att kunna erbjuda eleverna ett så brett urval av program och kurser som möjligt. Genom en samläsning i grupper bestående av gymnasieelever och vuxna kan fler ämnen och program erbjudas eftersom elevunderlaget blir större.

Läsåret 2012/2013 finns det 156 gymnasieelever i skolan. De program som erbjuds är; barn- och fritidsprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet, ekonomiprogrammet, el- och energiprogrammet, estetiska programmet, fordons- och transportprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hantverksprogrammet, humanistiska programmet, naturvetenskapsprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, språkintröduktion, teknikprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet. Utbildning Nord genomför karaktärsämnena på bygg- och anläggningsprogrammet, elprogrammet, fordonsprogrammet, hantverksprogrammet, hotell- och restaurangprogrammet samt industriprogrammet. De yrkesinriktade programmen har ett nära samarbete med ortens näringsliv. Lärarna är organiserade i arbetslag runt programmen. Skolans bibliotek finns centralt placerat och erbjuder goda möjligheter till studier och informationsinhämtande.

Gränsälvgymnasiets genomsnittliga betygspoäng läsåret 2011/2012 var 15,7 att jämföra med rikets 14,0. Under de senaste sex åren har den genomsnittliga betygspoängen legat mellan 14,4 och 16,2. Det finns en variation mellan yrkesprogram och studieförberedande program. Andelen höga betyg är större på de studieförberedande programmen. Andelen elever i Gränsälvgymnasiet i Övertorneå som fullföljt utbildningen inom fyra år uppgick till 96 procent.

Motsvarande siffra var för alla rikets nationella program 77 procent. Under de senaste sex åren har andelen elever som fullföljt utbildningen inom fyra år på Gränsälvsgymnasiet varierat mellan 62 och 96 procent. Andelen elever behöriga till universitet och högskola av de som fått slutbetyg var 85 procent år 2012, att jämföra med riket där siffran var 86,7.

Helhetsbedömning

Gränsälvsgymnasiet bedriver en verksamhet som i de flesta avseenden uppfyller de krav författningarna ställer och arbetar på många sätt med att förbättra sin verksamhet.

Målen kommuniceras med eleverna genom att skolan använder sig utav en läroplattform. Elever och vårdnadshavare har genom läroplattformen information om kursers innehåll och mål, lektionsplaneringar samt resultat. Lärarna tydliggör de nationella målen och intervjuade elever upplever att de har inflytande över och kan påverka sin undervisning. De intervjuade eleverna tycker att de har ett aktivt inflytande på undervisningen genom att de får delta i planering och påverka examinationsform och menar att skolans profil, det entreprenöriella lärandet, är en bidragande orsak till deras delaktighet.

Vid tillsynen framträder en bild av en god studiemiljö. Verksamheten präglas i sin helhet av en trygg atmosfär. Det är lugn och ro på de lektioner Skolinspektionen besöker och eleverna verkar fokuserade på sina arbetsuppgifter. I intervjuer lyfts ofta fördelarna med den lilla skolan fram; att alla elever blir sedda och rektorn och personalen har god kännedom om alla elever. Skolinspektionen bedömer dock att det finns anledning för rektorn att tillsammans med arbetslagen fortsätta att diskutera de olika processerna i arbetet med särskilt stöd samt när åtgärdsprogram ska upprättas. Detta för att säkerställa att elever får det särskilda stöd som de har rätt till.

Lärarna menar i intervjuer att de i de vardagliga undervisningssituationerna alltid arbetar för att utveckla verksamheten och dra lärdom av de resultat som uppnås. För att skolans verksamhet som helhet ska kunna utvecklas är det dock viktigt att även ha ett övergripande perspektiv på utvärdering och uppföljning. Skolinspektionen bedömer att skolans rektor tillsammans med personalen behöver utveckla skolenhetens kvalitetsarbete och skapa system för att följa upp, dokumentera och analysera kunskapsresultat och arbetet med särskilt stöd i syfte att utvärdera och förbättra verksamheten.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Övertorneå kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 6 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Övertorneå kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- När det uppmärksammas att en elev riskerar att inte uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås måste rektorn se till att behovet av särskilt stöd anmäls.
- I skolans åtgärdsprogram måste tydligt framgå vilka behoven är och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Skolan måste se till att ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering

Enligt skollagen ska den som uppmärksammar att en elev befaras att inte uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäla det till rektor. Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds samt att beslut fattas om åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte. Åtgärdsprogrammen ska ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vidare framgår av skolförordningen att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

Enligt rektorn följer skolan den arbetsprocess för särskilt stöd som skollagen föreskriver. Av intervjuade lärare framgår också att skolan har kunskap om skollagens krav men att det i praktiken har varit vissa svårigheter att få arbetsgången att fungera. Till exempel tar det ibland lång tid innan rektor informeras om att en elev riskerar att inte uppnå godkänt betyg i en kurs och att utredningarna inte alltid kommer fram till vilka särskilda behov eleverna har. Skolinspektionen vill understryka vikten av att noggranna utredningar alltid måste föregå beslut om åtgärdsprogram och särskilda stödåtgärder. I annat fall riskeras att elever inte får det särskilda stöd som de har behov av. Elevers behov av särskilt stöd kan påverkas av de arbetssätt och de arbetsformer som en skola väljer samt skolans sätt att organisera undervisningen.

Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte elevens behov och det saknas även en beskrivning av hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Rektorn bekräftar att utformningen av åtgärdsprogram är ett utvecklingsområde. I intervjuer framkommer att det finns skäl för skolan att tydliggöra skillnaderna mellan lärarnas uppdrag att individanpassa undervisningen och ge stöd i undervisningen och det arbete som ska bedrivas för de elever som är i behov av särskilt stöd. Vad gäller studiehandledning på modersmålet framkommer i intervjuer att även detta är ett utvecklingsområde och att det finns elever som inte får den studiehandledning de behöver.

Skolinspektionens bedömer att det finns anledning för rektorn att tillsammans med arbetslagen fortsätta att diskutera de olika processerna i arbetet med särskilt stöd samt när åtgärdsprogram ska upprättas. Detta för att säkerställa att elever får det särskilda stöd som de har rätt till.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

9 kap 9 § 2010 års gymnasieförordning

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Övertorneå kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn måste se till att skolans kvalitetsarbete tar sin utgångspunkt i skolans resultat och måluppfyllelse.
- Rektorn måste se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att rektorn systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Allas delaktighet är grundläggande i kvalitetsarbetet. Rektorn, personalen och eleverna samt vårdnadshavare behöver alla bidra med synpunkter och underlag som synliggör kvaliteten. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder.

Varje skola måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera era utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Den skriftliga

dokumentationen behövs för att regelbundet stämma av att kvalitetsarbetet leder till en utveckling mot målen. I ett längre perspektiv är dokumentationen en förutsättning för att kunna kartlägga verksamheten och identifiera områden som är särskilt angelägna att utveckla för att uppfylla målen.

Det finns en kvalitetsredovisning för läsåret 2011/2012. Där finns slutbetyg för gymnasiets årskurs 3, resultat på nationella kursprov och en enkätundersökning om trivseln och arbetet i skolan redovisat. Skolan har prioriterat området betyg och bedömning eftersom man har sett att det varit en skillnad i betyg mellan pojkar och flickor, höga betyg är vanligare hos flickor än pojkar. Man har därför strävat efter att höja pojkarnas betyg. Lärare genomför kursutvärderingar och diskuterar betygsättning men resultaten av detta stannar ofta på lärarnivå. För att kunna analysera skolans olika verksamheter behöver arbetslag och elevhälsoteam i högre grad involveras i arbetet genom att rektorn ger grupperna ett tydligt uppdrag vad som ska redovisas. I intervjuer framkommer att rutiner för dokumentation av kvalitetsarbete inte har tagits fram. Enligt rektorn finns kunskapen men den är inte sammanställd.

På Gränsälvgymnasiet finns en tydlig vilja och ett engagemang att utveckla skolans verksamhet från rektorn och personalens sida. Lärarna på Gränsälvgymnasiet följer elevernas kunskapsutveckling i sina respektive kurser och har god kontroll på elevernas kunskapsresultat. Lärarna dokumenterar kunskapsresultaten för att ha som underlag vid bedömning och betygsättning samt som underlag vid utvecklingssamtal. Samtal kring att förbättra verksamheten förs på arbetslagsmöten. Skolinspektionen konstaterar dock att det saknas en dokumenterad analys av skolans resultat utifrån de nationella målen där skolans olika program och ämnen tydligt kan särskiljas. Utvärdering av kunskapsresultat och värdegrundsarbete måste ske på ett systematiskt sätt och även involvera elever och lärare.

Rektorn tar del av åtgärdsprogrammen och följer upp enskilda elever. I det fortsatta arbetet är det också angeläget att följa upp varje steg i arbetsgången kring elever i behov av särskilt stöd, inte bara på individnivå utan även på skolnivå. Det saknas också en övergripande utvärdering av arbetet med särskilt stöd för att skolan ska kunna försäkra sig om att insatserna ger avsedd effekt.

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste ta ett tydligare ledningsansvar för skolans systematiska kvalitetsarbete för att kunna vidta lämpliga åtgärder för högre måluppfyllelse.

Vidare behöver arbetet med särskilt stöd följas upp och analyseras på skolnivå. Skolinspektionen bedömer sålunda att kvalitetsarbetet inte motsvarar de krav som förordningen ställer.

Författning

4 kap. 4, 5 §§ 2010 års skollag Lgy11 2.6 Rektorns ansvar/Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Övertorneå kommun en anmärkning.

Övertorneå kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 6 september 2013.

Trygghet och studiero**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Planen behöver också omfatta en redogörelse för hur de planerade åtgärderna från föregående år genomförts.

Motivering

Det främjande och förebyggande arbetet ska enligt diskrimineringslagen beskrivas i en likabehandlingsplan och enligt skollagen i en årlig plan mot kränkande behandling. Dessa kan skrivas samman till en gemensam plan mot diskriminering och kränkande behandling. Det ska också tydligt framgå för vilka verksamheter den gäller. Planen ska utarbetas på nytt varje år och i det arbetet ska eleverna finnas med. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Skrivningarna ska utgå ifrån en tydlig kartläggning av situationen på skolan och konkret beskriva vilka åtgärder som ska vidtas under året för att stärka skolans värdegrundarbete. En redogörelse för hur åtgärderna har genomförts ska också finnas med i efterkommande års plan.

Vid intervjuer och i enkäter framkommer att skolan överlag upplevs som trivsam och att studiemiljön är trygg. Verksamheten vid Gränsälvgymnasiet präglas också, enligt Skolinspektionen, av ett positivt förhållningssätt och ömsesidig respekt mellan personal och elever. På Gränsälvgymnasiet utvärderas årligen elevernas uppfattning om bland annat trivsel och arbetsmiljö i form av en enkätundersökning, där det framkommer att skolan upplevs som en trivsam arbetsplats. Personalen, men inte eleverna, utvärderar vad som kommit fram i undersökningen och kommer med förslag på förbättringsåtgärder.

Gränsälvgymnasiet har en likabehandlingsplan för 2012–2013 som innehåller en redovisning av förebyggande insatser och vilka åtgärder som bör vidtas om någon i personalen får kännedom om eller misstänker att en elev utsätts för kränkande behandling. Även Utbildning Nord har utarbetat en plan för likabe-

handling och jämställdhet för 2010–2012. Den planen konkretiserar vad som krävs av eleverna när de befinner sig på arbetsplatser och i Utbildning Nords lokaler. Skolinspektionen vill framhålla att det är kommunen som ansvarar för att gymnasieskolans plan mot kränkande behandling även omfattar den utbildning som genomförs av Utbildning Nord. Enligt skolans rektor har ett gemensamt arbete påbörjats för att ta fram en gemensam plan mot kränkande behandling och att göra eleverna mer delaktiga i utarbetandet. En redogörelse för hur åtgärderna har genomförts ska också finnas med i efterkommande års plan. Detta saknas i den nuvarande.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolans plan mot kränkande behandling har brister, dock bedöms detta som mindre allvarligt mot bakgrund att värdegrundsarbete för övrigt bedöms som gott och att rektorn är medveten om bristerna och har påbörjat förbättringsåtgärder.

Författning

6 kap. 6 § skollagen, Lgr 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden/Lpo 94 2.1 Mål och riktlinjer, Normer och värden

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Stefan Persson och undervisningsråd Jonas Hedström.

På Skolinspektionens vägnar



Joakim Blomberg
Enhetschef



Eva Ahlman
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).